

Zamyšlení

Gn 4, 13 – 15 (hlavně 15b); První čtení: Mt 5, 38 - 42

Proč Hospodin chrání někoho, kdo zabil svého bratra? Kain jednal velmi nekompromisně. Bůh neshlédl na jeho obětní dar, jako se to stalo s darem Ábela. Místo aby to řešil s Hospodinem, obrátil svůj hněv na bratra stylem, který nedává prostor ke kompromisu, k dialogu, k možné nápravě. Zvolil dle svých představ konečné řešení. Není co napravit. Ábel je jednou pro vždy umlčen. Nemůže se bránit ani hájit. Kain je si vědom toho, že jeho zločin je větší, než je možno odčinit. Uvědomuje si, že si nic jiného nezaslouží, pomalu se smiřuje s tím, že bude zabit. Je to jenom otázkou času, než ho někdo najde a vykoná soud s jasným ordelem. V pozadí toho slyšíme princip „oko za oko, zub za zub“.

Nevím, jestli by nás více překvapilo to, kdyby Bůh nechal, ať Kaina zabije kdokoliv, nebo nás překvapuje to, že jej svým způsobem chrání. Samozřejmě kritikové vždy najdou něco proti, ať je řešení jakékoliv. Proč Bůh chrání zločince? Oko za oko, zub za zub. To je jedna z hlavních zásad uplatněných ve Starém zákoně. To je zásada, která zní jako logická a spravedlivá. Jak to, že to neplatí v tak naléhavém případě? Kdyby Bůh nechal Kaina svému osudu, či spíš v rukou pomstychtivých lidí, i to by zpochybnilo správnost Božího jednání. Jakékoliv řešení vyvolává dojem, že Bůh zneužívá pravomoci všemocného činitele.

Je korektní udělat závěr, že vše, co Bůh činí, je dobré jen proto, že to udělal Bůh? Ano. Ale když se vzdáme možnosti promýšlet a pochopit Boží cesty, stáváme se fanatiky, kteří něco přijímají a nevědí proč. Jsem přesvědčen o tom, že nám Bůh dal rozum, abychom mu rozuměli a pochopili jeho jednání. Jedině tak se můžeme z toho poučit a vyvodit konkrétní závěry pro svůj život. „*Veškeré Písmo pochází z Božího Ducha a je dobré k učení, k usvědčování, k nápravě, k výchově ve spravedlnosti, aby Boží člověk byl náležitě připraven ke každému dobrému činu.*“ Toto píše apoštol Pavel Timoteovi. (2.Tm 3, 16-17)

Biblické příběhy nás chtějí učit, usvědčit, napravit, vychovat, abychom byli náležitě připraveni ke každému dobrému činu, abychom pochopili složitost života a abychom rozuměli svému Bohu. To nejde bez pochopení smyslu.

Nejde to, když zůstaneme u konstatování, že Bůh to takhle chtěl. Do třetice – nejde to, když nevyužijeme dar rozumu a na neposledním místě vedení Ducha svatého. Samozřejmě v Bibli je spousta věcí, které nechápeme. Někdy něco nechápeme, protože je to opravdu složité. Pan

profesor Heller o takových věcech říkal, že je nechápeme, protože ještě nenastal čas to pochopit. Jindy nechápeme, protože nechceme nebo jsme líní zkoumat. „*Zkoumáte Písma a myslíte si, že v nich máte věčný život; a Písma svědčí o mně.*“ Toto zas říká Pán Ježíš. Opravdu zkoumáme? Nebo vše přijímáme povrchně? Říká-li Ježíš, že Písmo svědčí o NĚm, má na mysli Písma Starého zákona, protože v jeho době Nový zákon ještě neexistoval.

Vraťme se ke dnešnímu textu a zkoumejme, co nám tu může být řečeno. Jaké učení, jaká výchova se tu nabízí? „*A Hospodin poznamenal Kaina znamením, aby jej nikdo, kdo ho najde, nezabil.*“ Kolikrát se stává v realitě (života), že někdo udělá něco hrozného a sám se vydá do rukou policie ne z dobré vůle, že by chtěl napomáhat spravedlnosti, ale ze strachu, aby se mu někdo nepomstil. Podobně jedná i stát, že někoho vezme urychleně do vazby, než si ho podá někdo, kdo vezme spravedlnost do vlastních rukou.

Nedělá Hospodin to samé, že bere Kaina do jakési vazby, aby jej chránil před ostatními? Tak či onak, odehrává se tu ještě něco. Mám za to, že Bůh tímto paradoxně chrání také nás ostatní, ani ne před tímto vrahem, ale před námi samotnými. Mohli bychom se provinit zabitím Kaina a stali bychom se vrahy jako on. Oko za oko, zub za zub by asi nebylo dostatečnou omluvou před Hospodinem, domnělým autorem této zásady. Někdy někdo někoho zabije v afektu. Někdy se to stane právě z touhy po pomstě. Odmyslíme-li okolnosti afektu, schopnost zabít z touhy po pomstě se, dle mě, moc neliší od schopnosti zabít vůbec.

Když jsem jednou viděl na internetu drastické záběry posledních chvil libyjského diktátora, vyvolalo to ve mně dojem, že povstalci, aspoň ti, kteří u toho byli a zúčastnili se toho, nejsou o nic lepší než jejich oběť. Krutost, kterou sami zažili pod vládou Kaddáfiho, není dostatečnou omluvou způsobu, jakým jej lynčovali a chladnokrevně popravili. Moc bych se bál takovým lidem oponovat, nebo je volit za vladaře.

Pokud si Kaddáfi zasloužil trest smrti, mohl být vykonán lidštěji, je-li to vůbec možné lidsky někoho vyprovodit ze života. Samozvaní soudci místo toho prokázali chladnokrevnost, schopnost být nesmírně krutí, neúctu k životu. Co čeká Libye? Jak to dnes vypadá v Libyi? Zachraň Pán Bůh!

Bůh nás chce zachránit tak, že chrání před námi Kaina. Takových je v každé lidské společnosti hodně.

„... *Každý, kdo mě najde, bude mě moci zabít.*“ Řekl Kain. *Ale Hospodin řekl: „Nikoli, kdo by Kaina zabil, bude postižen sedmeronásobnou pomstou.“* Toto varování má minimálně dvě roviny. Kdo zabije vraha, je sám vrah a musí počítat s Božím soudem. To je pro nás asi jasné.

Sedmeronásobná pomsta může znamenat nekonečný řetěz touhy po pomstě, který se spustí jedním činem. Zlo je nutné zastavit. Nelze ho schválit. Pomsta je vzorcem, který spouští mechanismus násobící zlo. Když se dva lidé perou, nepřestanou jen tak sami od sebe. Bitva může skončit, až když je jeden ubitý, pokud je nestihne oddělit někdo třetí. Nebo když slabší pochopí, že se mu nevyplácí, že za každou vrácenou facku dostává dvě, tři facky a radši uteče. V lepším případě to nahlásí na policii, v horším případě si jde pro zbraň. A z menšího zla vznikne větší zlo.

Sedmeronásobná pomsta nemusí být Božím projektem o nás bez nás, ale reflexe našeho vlastního chování a přístupu. Je to druh pomsty, kterou vyvoláváme sami svou nezodpovědnou snahou všechno řešit po svém. Někdy čteme Bibli s mylnou představou, že obsahuje rady a řeči z jiného světa, že chce po nás něco nemožného. Ve skutečnosti - a navzdory tomu, že biblická moudrost přesahuje naši lidskou moudrost, nám Bůh skrze písmo nastavuje zrcadlo. Reflektuje realitu našeho života a nabízí nám východisko. Nejsme schopni to sami od sebe pochopit. Bůh nám ukazuje, že nás zná lépe než my sami sebe. Skrze Písma poznáváme sebe, poznáváme Boží záměr s námi. Jsem přesvědčen, že konáním zla se zlo víc rozmnožuje. Konáním dobra se dobro rozhojňuje. *„Veškeré Písmo pochází z Božího Ducha a je dobré k učení, k usvědčování, k nápravě, k výchově ve spravedlnosti, aby Boží člověk byl náležitě připraven ke každému dobrému činu.“* Amen